

**Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych
z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 167, poz. 1398)**

tj. z dnia 27 kwietnia 2010 r. (Dz.U. Nr 90, poz. 594)

tj. z dnia 27 maja 2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1025)

(zm. Dz.U. z 2015 r. poz. 4, Dz.U. z 2015 r. poz. 2, Dz.U. z 2014 r. poz. 1306, Dz.U. z 2014 r. poz. 1296)

Tytuł I. Przepisy ogólne.

Art. 1 [Zakres przedmiotowy] Ustawa określa zasady i tryb pobierania kosztów sądowych w sprawach cywilnych, zasady ich zwrotu, wysokość opłat sądowych w sprawach cywilnych, zasady zwalniania od kosztów sądowych oraz umarzania, rozkładania na raty i odraczania terminu zapłaty należności sądowych.

Art. 2 [Katalog kosztów]

1. Koszty sądowe obejmują opłaty i wydatki.
2. Do uiszczenia kosztów sądowych obowiązana jest strona, która wnosi do sądu pismo podlegające opłacie lub powodujące wydatki, chyba że ustawa stanowi inaczej.

Art. 3 [Pisma podlegające opłacie]

1. Opłacie podlega pismo, jeżeli przepis ustawy przewiduje jej pobranie.
2. Opłacie podlegają w szczególności następujące pisma:
1) pozew i pozew wzajemny;
2) apelacja i zażalenie;
3) skarga kasacyjna i skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia;
4) sprzeciw od wyroku zaocznego;
5) zarzuty od nakazu zapłaty;
6) interwencja główna i uboczna;
7) wniosek:
a) o wszczęcie postępowania nieprocesowego,
b) o ogłoszenie upadłości,
c) o wpis i wykreślenie w księdze wieczystej,
d) o wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym i w rejestrze zastawów oraz o zmianę i wykreślenie tych wpisów;
8) skarga:
a) o wznowienie postępowania,
b) o uchylenie wyroku sądu polubownego,
c) na orzeczenie referendarza sądowego,
d) na czynności komornika;
9) odwołanie od decyzji oraz zażalenie na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, Prezesa Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty¹⁾, Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji.
3. Opłacie podlega wniosek o wydanie na podstawie aktu: odpisu, wypisu, za wiadczenia, wyciągu, innego dokumentu oraz kopii, a nadto wniosek o wydanie odpisu księgi wieczystej (opłata kancelaryjna).

Art. 4 [Podmioty obowiązane]

1. Pismo wnoszone przez kilka osób podlega jednej opłacie. Jeżeli jednak przedmiotem sprawy są roszczenia lub zobowiązania jednego rodzaju i oparte na jednakowej podstawie faktycznej i prawnej (współuczestnictwo formalne), każdy współuczestnik uiszcza opłatę oddzielnie, stosownie do swojego roszczenia lub zobowiązania.
2. Opłata od wniosku o dokonanie wpisu w księdze wieczystej pobiera się od osoby, która wystąpiła z takim wnioskiem, tak i wówczas, gdy na jego podstawie mająby ujawnione prawa osób, które nie są wnioskodawcami.
3. Nie pobiera się opłaty od wniosku o sporządzenie uzasadnienia oraz doręczenie odpisu orzeczenia z uzasadnieniem, zgłoszonego w terminie tygodniowym od dnia ogłoszenia sentencji.

Art. 5 [Katalog wydatków]

1. Wydatki obejmują w szczególności:
1) koszty podróży i noclegu oraz utraconych zarobków lub dochodów świadków;
2) wynagrodzenie i zwrot kosztów poniesionych przez biegłych, tłumaczy oraz kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie;
3) wynagrodzenie należne innemu osobom lub instytucjom oraz zwrot poniesionych przez nie kosztów;
4) koszty przeprowadzenia innych dowodów;
5) koszty przewozu zwierząt i rzeczy, utrzymywania ich lub przechowywania;
6) koszty ogłoszeń;
7) koszty osadzenia i pobytu w areszcie;
8) ryczałty należne kuratorom sądowym za przeprowadzenie wywiadu rodowiskowego w sprawach: o unieważnienie małżeństwa, o rozwód oraz separację, a także za uczestniczenie przy ustalonych przez sąd kontaktach rodziców z dziećmi;
9) koszty wystawienia za wiadczenia przez lekarza sądowego.
2. Wydatki związane z doręczaniem pism sądowych nie obciążają stron.
3. Wydatki związane ze zwrotem opłat nie obciążają stron.

Art. 6 [Koszty mediacji] Koszty mediacji nie stanowią wydatków.

Art. 7 [Pojęcie strony i pisma]

1. Stroną w rozumieniu ustawy jest każdy uczestnik postępowania sądowego, w tym także świadek, biegły i tłumacz, a kosztami procesu są również koszty innych rodzajów postępowania.

2. Przez pismo wnoszone do sądu rozumie się również składany ustnie do protokołu pozwu, wniosek wszczynający inny rodzaj postępowania lub inny wniosek, jeżeli podlega opłacie.

Art. 8 [Odesłanie]

1. W postępowaniu dotyczącym kosztów sądowych stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego, chyba że ustawa stanowi inaczej.

2. Postanowienie sądu lub referendarza sądowego w przedmiocie kosztów sądowych może być wydane na posiedzeniu niejawnym.

Art. 9 [Upoważnienie] Minister Sprawiedliwości określa, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób uiszczania opłat sądowych w sprawach cywilnych, w tym wnoszonych na rachunek bankowy sądowy lub w formie znaków opłaty sądowej według ustalonego wzoru, mając na względzie łatwość uiszczania opłat przez strony oraz skutek w postaci zwrotu lub odrzucenia pisma, od którego przy jego wniesieniu nie została uiszczona należna opłata;
- 2) wzór oświadczenia o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania, o którym mowa w art. 102 ust. 2, a także sposób udostępniania osobom fizycznym wzorów druków tych oświadczeń w siedzibach sądów, mając na względzie komunikatywność niezbędnych pouczeń dla stron co do sposobu wypełnienia, skutków niezłożenia lub złożenia nieprawdziwego oświadczenia;
- 3) wysokość wynagrodzenia i zwrot wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w danej sprawie, mając na względzie rodzaj sprawy, stopień jej złożoności i nakład pracy kuratorów.

Tytuł II. Opłaty.

Dział 1. Przepisy ogólne.

Art. 10 [Uiszczenie] Opłat należnych uiścić przy wniesieniu do sądu pisma podlegającego opłacie.

Art. 11 [Rodzaje opłat] Opłata jest stała, stosunkowa albo podstawowa.

Art. 12 [Opłata stała] Opłata stała pobiera się w sprawach o prawa niemajątkowe oraz we wskazanych w ustawie niektórych sprawach o prawa majątkowe, w wysokości jednakowej, niezależnie od wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu zaskarżenia. Opłata stała nie może być niższa niż 30 złotych i wyższa niż 5000 złotych.

Art. 13 [Opłata stosunkowa]

1. Opłata stosunkowa pobiera się w sprawach o prawa majątkowe; wynosi ona 5% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia, jednak nie mniej niż 30 złotych i nie więcej niż 100 000 złotych.

2. Opłata stosunkowa w sprawach o prawa majątkowe dochodzone w postępowaniu grupowym wynosi 2% wartości przedmiotu sporu lub przedmiotu zaskarżenia, jednak nie mniej niż 30 złotych i nie więcej niż 100 000 złotych.

Art. 14 [Opłata podstawowa]

1. Opłata podstawowa pobiera się w sprawach, w których przepisy nie przewidują opłaty stałej, stosunkowej lub tymczasowej.

2. *(uchylony)*

3. Opłata podstawowa wynosi 30 złotych i stanowi minimalną opłat, którą strona jest obowiązana uiścić od pisma podlegającego opłacie, chyba że ustawa stanowi inaczej.

4. Pobranie od pisma opłaty podstawowej wyłącza pobranie innej opłaty.

5. Przepisów o opłacie podstawowej nie stosuje się w postępowaniu wieczystoksięgowym oraz w postępowaniu rejestrowym.

Art. 15 [Opłata tymczasowa]

1. Od pisma wniesionego w sprawie o prawa majątkowe, w której wartość przedmiotu sprawy nie da się ustalić w chwili jej wszczęcia, przewodniczący określa opłatę tymczasową.

2. Opłata tymczasowa określa się w granicach od 30 złotych do 1000 złotych, a w sprawach dochodzonych w postępowaniu grupowym od 100 złotych do 10 000 złotych.

3. W orzeczeniu kościelnym postępowanie w pierwszej instancji sąd określa wysokość opłaty ostatecznej, która jest bądź opłatą stosunkową, obliczoną od wartości przedmiotu sporu ustalonej w toku postępowania, bądź opłatą określoną przez sąd, jeżeli wartość tej nie udało się ustalić. W tym wypadku opłata ostateczna sąd określa w kwocie nie wyższej niż 5000 złotych, mając na względzie społeczny doniosłość rozstrzygnięcia i stopień złożoności sprawy.

Art. 16 [Dopłata; zwrot różnicy]

1. Jeżeli opłata ostateczna jest wyższa od opłaty tymczasowej, sąd orzeka o obowiązku uiszczenia różnicy, stosując odpowiednio zasady obowiązujące przy zwrocie kosztów procesu.

2. *(uchylony)*

Art. 17 [Wstąpienie osoby do sprawy] W wypadku wstąpienia do sprawy osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania, pobiera się od tej osoby opłata należna od takiego pozwu lub wniosku.

Art. 18 [Opłata od pozwu lub wniosku wszczynającego]

1. Cała opłata pobiera się od pozwu i pozwu wzajemnego oraz wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego lub samodzielnej jego części, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

2.²⁾ Przepisy ustawy przewidują pobranie opłaty od pozwu lub wniosku wszczynającego postępowanie w sprawie stosuje się również do opłaty od apelacji, skargi kasacyjnej, skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, interwencji głównej, skargi o wznowienie postępowania, skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.

Art. 19 [Opłata w częściach ułamkowych]

1. Połow opłaty pobiera się od sprzeciwu od wyroku zaocznego i od wniosku o uchylenie europejskiego nakazu zapłaty.
2. Czwartą część opłaty pobiera się od:
 - 1) pozwu w postępowaniu nakazowym;
 - 2) pozwu w elektronicznym postępowaniu upominawczym.
3. Piątą część opłaty pobiera się od:
 - 1) interwencji ubocznej;
 - 2) zaalenia, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.
4. Trzy czwarte części opłaty pobiera się od pozwanego w razie wniesienia zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym.

Art. 20 [Opłata minimalna]

1. Opłata, o której mowa w art. 19, nie może wynosić mniej niż 30 złotych.
2. Jeżeli opłata ta ma być pobrana przed ustaleniem opłaty ostatecznej, pobiera się odpowiednią część opłaty tymczasowej, nie mniej jednak niż 30 złotych.

Art. 21 [Zaokrąglenie kosztów] Koszt opłaty zaokrąglą się w górę do pełnego złotego.

Dział 2. Wysokość opłat we wszystkich rodzajach spraw.

Art. 22 [Opłata od zaalenia na postanowienie] Opłata stała w kwocie 40 złotych pobiera się od zaalenia na postanowienie w przedmiocie:

- 1) oddalenia wniosku o wyłączenie się dziegi lub ławnika;
- 2) skazania na grzywnę strony, świadka, biegłego, tłumacza lub innej osoby oraz odmowy zwolnienia od grzywny;
- 3) przymusowego sprowadzenia lub aresztowania świadka oraz odmowy zwolnienia od przymusowego sprowadzenia;
- 4) wynagrodzenia i zwrotu kosztów poniesionych przez biegłego, tłumacza i kuratora;
- 5) należności świadka.

Art. 23 [Wnioski; apelacje; skargi] Opłata stała w kwocie 40 złotych pobiera się od:

- 1) wniosku o wszczęcie postępowania nieprocesowego lub samodzielnej jego części, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej;
- 2) apelacji, zaalenia, skargi kasacyjnej, skargi o wznowienie postępowania i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie, w której postępowanie nieprocesowe zostało wszczęte z urzędu;
- 3) wniosku o przeprowadzenie postępowania pojednawczego;
- 4) wniosku o zabezpieczenie dowodu.

Art. 24 [Orzeczenia sądów zagranicznych]

1. Opłata stała w kwocie 300 zł pobiera się od wniosku o:

- 1) ustalenie, że orzeczenie sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcie innego organu państwa obcego podlega albo nie podlega uznaniu;
 - 2) stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu państwa obcego lub rozstrzygnięcia innego organu państwa obcego albo ugody zawartej przed tym sądem lub organem lub zatwierdzonej przez ten sąd lub organ;
 - 2a) ³⁾ odmowę wykonania, o którym mowa w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona) (Dz.Urz. UE L 351 z 20.12.2012, str. 1, z późn. zm.), rozporządzenia (WE) nr 805/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie utworzenia Europejskiego Tytułu Egzekucyjnego dla roszczeń bezspornych (Dz.Urz. UE L 143 z 30.04.2004, str. 15, z późn. zm.; Dz.Urz. UE Polskie wydanie specjalne, rozdz. 19, t. 7, str. 38), rozporządzenia (WE) nr 1896/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 grudnia 2006 r. ustanawiającego postępowanie w sprawie europejskiego nakazu zapłaty (Dz.Urz. UE L 399 z 30.12.2006, str. 1, z późn. zm.), rozporządzenia (WE) nr 861/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lipca 2007 r. ustanawiającego europejskie postępowanie w sprawie drobnych roszczeń (Dz.Urz. UE L 199 z 31.07.2007, str. 1, z późn. zm.), rozporządzenia Rady (WE) nr 4/2009 z dnia 18 grudnia 2008 r. w sprawie jurysdykcji, prawa właściwego, uznawania i wykonywania orzeczeń oraz współpracy w zakresie zobowiązań alimentacyjnych (Dz.Urz. UE L 7 z 10.01.2009, str. 1, z późn. zm.) lub rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 606/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych (Dz.Urz. UE L 181 z 29.06.2013, str. 4);
 - 2b) ⁴⁾ odmowę uznania albo stwierdzenie braku podstaw do odmowy uznania, o których mowa w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (wersja przekształcona);
 - 2c) ⁵⁾ odmowę uznania, o którym mowa w przepisach rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 606/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie wzajemnego uznawania środków ochrony w sprawach cywilnych;
 - 3) uznanie lub stwierdzenie wykonalności orzeczenia sądu polubownego lub ugody zawartej przed tym sądem.
2. Opłata stała w kwocie 200 zł pobiera się od wniosku o dokonanie przez sąd czynności w trakcie postępowania przed sądem polubownym niewymienionych w ust. 1.

Art. 25 [Opłata stała 100 zł]

1. Opłata stała w kwocie 100 złotych pobiera się od:

- 1) skargi na czynności komornika;
 - 2) za aliena na odmowę dokonania czynności notarialnej.
2. Opłata od skargi na orzeczenie referendarza pobiera się w wysokości opłaty od wniosku o wydanie tego orzeczenia, nie więcej jednak niż 100 złotych.

Dział 3. Wysokość opłat w procesie.

Rozdział 1. Sprawy z zakresu prawa cywilnego i rodzinnego.

Art. 26 [Opłata stała 600 zł]

1. Opłata stała w kwocie 600 złotych pobiera się od pozwu o:

- 1) rozwód;
 - 2) separację;
 - 3) ochronę dóbr osobistych;
 - 4) ochronę niemających tkowych praw autorskich;
 - 5) ochronę niemających tkowych praw wynalazczych z uzyskania patentu na wynalazek, prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego lub zdobniczego, prawa ochronnego na znak towarowy, prawa z rejestracji na oznaczenie geograficzne, prawa z rejestracji topografii układów scalonych, prawa z rejestracji wzoru zdobniczego;
 - 6) ochronę innych praw niemających tkowych, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej;
 - 7) ochronę niemających tkowych praw dochodzonych w postępowaniu grupowym.
2. W sprawach o rozwód, o separację lub o unieważnienie małżeństwa, w razie zasądzenia alimentów na rzecz małżonka w orzeczeniu koźnym postępowaniu w instancji, pobiera się od małżonka zobowiązanego opłata stosunkowo od zasądanego roszczenia, a w razie nakazania eksmisji jednego z małżonków albo podziału wspólnego majątku pobiera się także opłata w wysokości przewidzianej od pozwu lub wniosku w takiej sprawie.

Art. 27 [Opłata stała 200 zł] Opłata stała w kwocie 200 złotych pobiera się od pozwu w sprawie o:

- 1) ustalenie istnienia lub nieistnienia małżeństwa;
- 2) unieważnienie małżeństwa;
- 3) rozwinięcie przysposobienia;
- 4) zaprzeczenie ojcostwa lub macierzyństwa;
- 5) unieważnienie uznania dziecka;
- 6) ustanowienie przez sąd rozdzielności majątkowej;
- 7) naruszenie posiadania;
- 8) uchylene uchwały organu spółdzielni;
- 8a) stwierdzenie nieważności uchwały organu spółdzielni;
- 8b) ustalenie istnienia lub nieistnienia uchwały organu spółdzielni;
- 9) uchylene uchwały wspólnoty mieszkaniowej;
- 10) przyjęcie w poczet członków spółdzielni mieszkaniowej;
- 11) opróżnienie lokalu mieszkalnego lub lokalu o innym przeznaczeniu;
- 12) ustalenie wstąpienia w stosunek najmu.

Art. 27a [Opłata stała 500 zł] Opłata stała w kwocie 500 zł pobiera się od pozwu w sprawie wydania orzeczenia zastępującego uchwałę walnego zgromadzenia spółdzielni o podziale.

Art. 27b [Opłata stała 100 zł] Opłata stała w kwocie 100 zł pobiera się od pozwu w sprawie rozpoznawanej w europejskim postępowaniu w sprawie drobnych roszczeń.

Art. 28 [Opłaty w postępowaniu uproszczonym] W sprawie podlegającej rozpoznaniu w postępowaniu uproszczonym pobiera się opłata stała od pozwu, przy wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu umowy, a od apelacji, przy wartości przedmiotu zaskarżenia:

- 1) do 2000 złotych - 30 złotych;
- 2) ponad 2000 złotych do 5000 złotych - 100 złotych;
- 3) ponad 5000 złotych do 7500 złotych - 250 złotych;
- 4) ponad 7500 złotych - 300 złotych.

Rozdział 2. Sprawy gospodarcze.

Art. 29 [Opłaty w sprawach spółki] Opłata stała w kwocie 2000 złotych pobiera się od pozwu w sprawie o:

- 1) rozwinięcie spółki;
- 2) wyłączenie wspólnika ze spółki;
- 3) uchylene uchwały wspólników lub uchwały walnego zgromadzenia spółki;
- 4) stwierdzenie nieważności uchwały wspólników lub uchwały walnego zgromadzenia spółki;
- 5) ustalenie istnienia lub nieistnienia uchwały organu spółki.

Art. 30 [Ochrona środowiska] Opłata stała w kwocie 100 złotych pobiera się od pozwu w sprawie z zakresu ochrony środowiska.

Art. 31 [Prywatyzacja; przetarg] Opłata stała w kwocie 1500 złotych pobiera się od pozwu:

- 1) w sprawie z umowy o przekazanie mienia w ramach prywatyzacji;
- 2) w sprawie o unieważnienie przetargu.

Art. 32 [Opłata stała 1000 zł]

1. Opłata stała w kwocie 1000 złotych pobiera się od odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a także od apelacji, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w takiej sprawie.

2. Opłat stał w kwocie 500 złotych pobiera się od zaalenia na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

3. Opłat stał w kwocie 100 złotych pobiera się od odwołania od decyzji Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, Prezesa Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty¹⁾, Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego, a także od apelacji, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w takiej sprawie.

4. Opłat stał w kwocie 50 złotych pobiera się od zaalenia na postanowienie Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki, Prezesa Urzędu Regulacji Telekomunikacji i Poczty¹⁾ oraz Prezesa Urzędu Transportu Kolejowego.

Art. 33 [Opłata stała 3000 zł] Opłat stał w kwocie 3000 złotych pobiera się od odwołania od decyzji Przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, a także od apelacji, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w takiej sprawie.

Art. 34 [Skarga na orzeczenie w sprawach zamówień publicznych]

1. Od skargi na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej przy Prezesie Urzędu Zamówień Publicznych pobiera się opłat stał w wysokości pięciokrotnie większy niż wpisu wniesionego od odwołania w sprawie, której dotyczy skarga, z zastrzeżeniem ust. 2.

2.⁶⁾ (utracił moc)

Rozdział 3. Sprawy z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych.

Art. 35 [Z zakresu prawa pracy]

1. W sprawach z zakresu prawa pracy pobiera się opłat podstawową w kwocie 30 złotych wyłącznie od apelacji, zaalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia. Jednakże w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu przewyższa kwotę 50 000 złotych, pobiera się od wszystkich podlegających opłacie pism procesowych opłat stosunkowo.

2. Pracownik i pracodawca uiszczają opłat podstawową od pism podlegających opłacie wymienionych w ust. 1, także w sprawie o ustalenie istnienia stosunku pracy wytoczonej z powództwa inspektora pracy.

Art. 36 [Z zakresu ubezpieczeń] W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych i w sprawach odwołań rozpoznawanych przez sąd pracy i ubezpieczeń społecznych pobiera się opłat podstawową w kwocie 30 złotych wyłącznie od apelacji, zaalenia, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia.

Dział 4. Wysokość opłat w postępowaniu nieprocesowym.

Rozdział 1. Sprawy z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.

Art. 37 [Małżeństwo; separacja] Opłat stał w kwocie 100 złotych pobiera się od wniosku o:

- 1) zezwolenie na zawarcie związku małżeńskiego;
- 2) zmian wyroku orzekającego rozwód lub separację w części dotyczącej władzy rodzicielskiej;
- 3) separację na zgodne danie małżonków;
- 4) zniesienie separacji;
- 5) zezwolenie na udzielenie pełnomocnictwa do oświadczenia o wstąpieniu w związek małżeński;
- 6) zwolnienie od obowiązku złożenia lub przedstawienia kierownikowi urzędu stanu cywilnego dokumentu potrzebnego do zawarcia związku małżeńskiego.

Art. 38 [Podział majątku wspólnego]

1. Opłat stał w kwocie 1000 złotych pobiera się od wniosku o podział majątku wspólnego po ustaniu małżeńskiej wspólności majątkowej.

2. Jeżeli wniosek zawiera zgodny projekt podziału tego majątku, pobiera się opłat stał w kwocie 300 złotych.

Rozdział 2. Sprawy z zakresu prawa rzeczowego.

Art. 39 [Nieruchomości; zarząd rzeczy wspólny]

1. Opłat stał w kwocie 200 złotych pobiera się od wniosku o:

- 1) ustanowienie drogi koniecznej;
- 2) rozgraniczenie nieruchomości;
- 3) stwierdzenie nabycia służebności gruntowej przez zasiedzenie.

2. Opłat w kwocie 100 złotych pobiera się od wniosku o:

- 1) ustalenie sposobu korzystania z rzeczy wspólnej;
- 2) ustanowienie zarządcy rzeczy wspólnej lub przedmiotu użytkowania;
- 3) rozstrzygnięcie co do dokonania czynności dotyczącej rzeczy wspólnej.

Art. 40 [Zasiedzenie] Opłat stał w kwocie 2000 złotych pobiera się od wniosku o stwierdzenie nabycia własności nieruchomości przez zasiedzenie.

Art. 41 [Zniesienie współwłasności]

1. Opłat stał w kwocie 1000 złotych pobiera się od wniosku o zniesienie współwłasności.

2. Jeżeli wniosek zawiera zgodny projekt zniesienia współwłasności, pobiera się opłat stał w kwocie 300 złotych.

Rozdział 3. Sprawy z zakresu prawa o księgach wieczystych.

Art. 42 [Wpis w księgach wieczystych]

1. Opłata stała w kwocie 200 złotych pobiera się od wniosku o wpis w księgach wieczystych własności, użytkownika wieczystego lub ograniczonego prawa rzeczowego, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.
2. Jeżeli wniosek dotyczy wpisu udziału w prawie, pobiera się także opłaty stałe proporcjonalnie do wysokości udziału, nie mniej jednak niż 100 złotych.
3. Od wniosku o wpis w księgach wieczystych własności, użytkownika wieczystego lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu na podstawie dziedziczenia, zapisu lub działu spadku albo zniesienia współwłasności pobiera się jedną opłatą stałą w wysokości 150 złotych niezależnie od liczby udziałów w tych prawach.

Art. 43 [Wpis; rozwinięcie] Opłata stała w kwocie 150 złotych pobiera się od wniosku o wpis:

- 1) własności, użytkownika wieczystego, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu nabytego w wyniku podziału majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej małżonkami;
- 2) własności nieruchomości rolnej o powierzchni do 5 ha;
- 3) praw osobistych i roszczeń;
- 4) zmiany treści ograniczonych praw rzeczowych.

Art. 44 [Połczenie; odłączenie nieruchomości] Opłata stała w kwocie 60 złotych pobiera się od wniosku o:

- 1) założenie księgi wieczystej;
 - 2) połączenie nieruchomości w jednej księgach wieczystych, która jest już prowadzona, niezależnie od liczby łączonych nieruchomości;
 - 3) odłączenie nieruchomości lub jej części;
 - 4) sprostowanie działu I-O;
 - 5) wpis ostrzeżenia o niezgodności stanu prawnego ujawnionego w księgach wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym;
 - 6) dokonanie innych wpisów, poza określonymi w art. 42 i 43.
2. Jeżeli wniosek o założenie księgi wieczystej następuje w związku z odłączeniem nieruchomości lub jej części z istniejącej księgi wieczystej, pobiera się tylko jedną opłatą stałą określoną w ust. 1.

Art. 45 [Opłata stała]

1. Opłata stała określona w art. 44 ust. 1 pkt 1-3 pobiera się niezależnie od opłaty za dokonanie wpisu własności, użytkownika wieczystego lub spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu.
2. Opłata stała określona w art. 42 i 43 pobiera się odrębnie od wniosku o wpis każdego prawa, choćby wpis dwóch lub więcej praw miał być dokonany na tej samej podstawie prawnej.
3. Od wniosku o wpis hipoteki łącznej lub służebności pobiera się jedną opłatą stałą, choćby wniosek ten obejmował więcej niż jedną księgach wieczystych.

Art. 46 [Wykreślenie wpisu] Od wniosku o wykreślenie wpisu pobiera się połowę opłaty należącej od wniosku o wpis.

Art. 47 [Wydatki nieobciążające stron] Wydatki związane z drukiem księgi wieczystej i teczek akt tej księgi nie obciążają stron.

Art. 48 [Złożenie do zbioru dokumentów] Od wniosku o złożenie do zbioru dokumentów pobiera się opłatą stałą, przewidzianą dla wniosku o wpis do księgi wieczystej.

Rozdział 4. Sprawy z zakresu prawa spadkowego.

Art. 49 [Spadek]

1. Opłata stała w kwocie 50 złotych pobiera się od wniosku o:
 - 1) stwierdzenie nabycia spadku;
 - 2) zabezpieczenie spadku;
 - 3) sporządzenie spisu inwentarza;
 - 4) odebranie oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku.
2. Jeżeli wnioski, o których mowa w ust. 1, są umieszczone w jednym piśmie lub we wniosku o dział spadku, opłata pobiera się od każdego z nich odrębnie.

Art. 50 [Zabezpieczenie spadku po cudzoziemcu] Opłata stała w kwocie 100 złotych pobiera się od:

- 1) apelacji, skargi kasacyjnej i skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia w sprawie o stwierdzenie nabycia spadku;
- 2) wniosku o zabezpieczenie spadku po cudzoziemcu;
- 3) wniosku o wydanie właściwemu konsulowi spadku po cudzoziemcu.

Art. 51 [Dział spadku]

1. Opłata stała w kwocie 500 złotych pobiera się od wniosku o dział spadku, a jeżeli zawiera on zgodny projekt działu spadku, pobiera się opłatą stałą w kwocie 300 złotych.
2. Opłata stała w kwocie 1000 złotych pobiera się od wniosku o dział spadku połączony ze zniesieniem współwłasności, a jeżeli zawiera on zgodny projekt działu spadku i zniesienia współwłasności, pobiera się opłatą stałą w kwocie 600 złotych.

Rozdział 5. Sprawy z zakresu działania Krajowego Rejestru Sądowego.

Art. 52 [Rejestr przedsi biorców]⁷⁾

1. Opłat stał w kwocie 500 złotych pobiera si od wniosku o zarejestrowanie podmiotu w rejestrze przedsi biorców w Krajowym Rejestrze S dowym, chyba e przepis szczególny stanowi inaczej.
2. Opłat stał w kwocie 250 złotych pobiera si od wniosku o zarejestrowanie w rejestrze przedsi biorców w Krajowym Rejestrze S dowym spółki jawnej, spółki komandytowej oraz spółki z ograniczon odpowiedzialno ci , których umowy zostały zawarte przy wykorzystaniu wzorców umowy udost pnionych w systemie teleinformatycznym.

Art. 53 [Rejestr stowarzysze]

1. Opłat stał w kwocie 250 złotych pobiera si od wniosku o zarejestrowanie w Krajowym Rejestrze S dowym w rejestrze stowarzysze , innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

2. Opłat stał w kwocie 500 złotych pobiera si od wniosku, o którym mowa w ust. 1, je eli dotyczy on jednocze nie wpisu do rejestru przedsi biorców.

Art. 54 [Rejestr dłu ników niewypłacalnych] Opłat stał w kwocie 300 złotych pobiera si od wniosku o:

- 1) wpisanie dłu nika do rejestru dłu ników niewypłacalnych w Krajowym Rejestrze S dowym;
- 2) wykre lenie podmiotu z rejestru przedsi biorców lub z rejestru stowarzysze , innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej po czone z wykre leniem z Krajowego Rejestru S dowego.

Art. 55 [Zmiana podmiotu w rejestrze przedsi biorców] Opłat stał w kwocie 250 złotych pobiera si od wniosku o dokonanie zmiany wpisu dotycz cego podmiotu wpisanego do rejestru przedsi biorców.

1. *wchodzi od 2016-04-01*

2. *wchodzi od 2016-04-01*

Art. 56 [Zmiana w rejestrze stowarzysze] Opłat stał w kwocie 150 złotych pobiera si od wniosku o:

- 1) dokonanie zmiany wpisu dotycz cego podmiotu wpisanego tylko w rejestrze stowarzysze , innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej, niewpisanego do rejestru przedsi biorców;
- 2) wykre lenie z rejestru przedsi biorców - bez wykre lenia z Krajowego Rejestru S dowego;
- 3) wykre lenie z rejestru dłu ników niewypłacalnych.

Art. 57 [Opłata przy zbiegu wniosków] W wypadku jednoczesnego wniesienia przez tego samego wnioskodawc , na kilku formularzach, kilku wniosków o wpis lub o dokonanie zmian w Krajowym Rejestrze S dowym - pobiera si tylko jedn opłat , z tym e je eli przepis przewiduje dla danego rodzaju spraw opłaty w ró nych wysoko ciach - pobiera si opłat wy sz .

Art. 58 [Skarga na orzeczenia referendarza] Jedn opłat stał w kwocie 100 złotych pobiera si od skargi na orzeczenie referendarza s dowego, chocia by dotyczyło kilku wpisów w rejestrze przedsi biorców lub rejestrze stowarzysze , innych organizacji społecznych i zawodowych, fundacji oraz publicznych zakładów opieki zdrowotnej.

Art. 59 [Opłata od innych wniosków] Opłat stał w kwocie 300 złotych pobiera si od innych wniosków ni wymienione w art. 52-58, je eli nale do wła ciwo ci s du dokonuj cego wpisów w Krajowym Rejestrze S dowym.

Art. 60 [Wpis zastawu] Opłat stał w kwocie 200 złotych pobiera si od wniosku o wpis zastawu rejestrowego do rejestru zastawów.

Art. 61 [Zmiana wpisu w rejestrze zastawów] Opłat stał w kwocie 100 złotych pobiera si od wniosku o zmian wpisu w rejestrze zastawów.

Art. 62 [Wykre lenie zastawu] Opłat stał w kwocie 50 złotych pobiera si od wniosku o wykre lenie zastawu rejestrowego z rejestru zastawów.

Art. 63 [Przyj cie dokumentów] Opłat stał w kwocie 40 złotych pobiera si od wniosku o przyję cie dokumentów, o których s d czyni wzmiank w rejestrze, oraz dokumentów zawieraj cych dane niepodlegaj ce według przepisów ustawy wpisowi do okre lonego działu Krajowego Rejestru S dowego.

Art. 64 [Uwierzytelnienie odpisu statutu] Opłat stał w kwocie 40 złotych pobiera si od wniosku o uwierzytelnienie odpisu statutu w post powaniu rejestrowym.

Rozdział 6. Inne sprawy rozpoznawane w post powaniu nieprocesowym.

Art. 65 [Organy przedsi biorstwa pa stwowego] Opłat stał w kwocie 300 złotych pobiera si od wniosku w sprawie mi dzy organami przedsi biorstwa pa stwowego i mi dzy przedsi biorstwem pa stwowym lub jego organami a jego organem zało ycielskim albo organem sprawuj cym nadzór.

Art. 66 [Umorzenie utraconego dokumentu] Opłat stał w kwocie 200 złotych pobiera si od wniosku o umorzenie utraconego dokumentu.

Art. 67 [Zło enie do depozytu] Opłat stał w kwocie 100 złotych pobiera si od wniosku o:

- 1) zło enie przedmiotu wiadczenia do depozytu s dowego;
- 2) wydanie z depozytu przedmiotu wiadczenia.

Art. 67a [Opłata stała od wniosku]

1. Opłat stał w kwocie 1000 zł pobiera si od wniosku o zatwierdzenie tabeli wynagrodze za korzystanie z utworów i przedmiotów praw pokrewnych.

2. Opłat stał w kwocie 100 zł pobiera si od odwołania od orzeczenia zespołu orzekaj cego Komisji Prawa Autorskiego w sprawie o wskazanie organizacji wła ciwej w rozumieniu art. 107 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz.U. z 2006 r. Nr 90, poz. 631, z pó n. zm.⁸⁾).

Dział 5. Wysoko opłat w post powaniu zabezpieczaj cym.

Art. 68 [Zabezpieczenie roszczenia niemaj tkowego] Opłat stał w kwocie 40 złotych pobiera si od wniosku o:

- 1) udzielenie zabezpieczenia roszczenia niemaj tkowego, chyba e wniosek został zgłoszony w pi mie rozpoczynaj cym post powanie;
- 2) zmian lub uchylenie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia niemaj tkowego.

Art. 69 [Zabezpieczenie roszczenia maj tkowego] Opłat stał w kwocie 100 złotych pobiera s d od wniosku o:

- 1) udzielenie zabezpieczenia roszczenia maj tkowego, chyba e wniosek został zgłoszony w pi mie rozpoczynaj cym post powanie;
- 2) zmian lub uchylenie postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia maj tkowego.

Dział 6. Wysoko opłat w post powaniu egzekucyjnym.

Art. 70 [Dłu nik] Opłat stał w kwocie 40 złotych pobiera s d od wniosku o:

- 1) wezwanie dłu nika do wykonania egzekwowanej czynno ci w wyznaczonym terminie oraz umocowanie wierzyciela do wykonania tej czynno ci na koszt dłu nika, w razie bezskutecznego upływu wyznaczonego terminu;
- 2) ukaranie grzywn dłu nika niewykonuj cego obowi zku zaniechania czynno ci lub nieprzeszkadzania czynno ciom wierzyciela;
- 3) przeprowadzenie przez s d egzekucji czynno ci o charakterze niemaj tkowym, której inna osoba nie mo e za dłu nika wykona ;
- 4) ponowne wydanie tytułu wykonawczego w zamian utraconego;
- 5) nakazanie dłu nikowi wyjawienia majtku.

Art. 71 [Klauzula wykonalno ci] Opłat stał w kwocie 50 złotych pobiera s d od wniosku o:

- 1) nadanie klauzuli wykonalno ci tytułowi egzekucyjnemu, innemu ni orzeczenie s du, ugoda s dowa, nakaz zapłaty albo ugoda zawarta przed mediatorem w wyniku prowadzenia mediacji na podstawie postanowienia s du kieruj cego strony do mediacji;
- 2) nadanie klauzuli wykonalno ci przeciwko mał onkowi dłu nika;
- 3) nadanie klauzuli wykonalno ci przeciwko lub na rzecz osoby innej ni wskazana w tytule egzekucyjnym, na któr przeszły uprawnienie lub obowi zek po powstaniu tytułu lub w toku sprawy przed wydaniem tytułu;
- 4) nadanie klauzuli wykonalno ci przeciwko współnikowi ponosz cemu odpowiedzialno bez ograniczenia całym swoim majtkiem za zobowi zania spółki;
- 5) ustanowienie zarz dcy nieruchomo ci lub innej rzeczy albo prawa, z których prowadzi si egzekucj według przepisów o egzekucji z nieruchomo ci;
- 6) umorzenie ksi eczki oszcz dno ciowej w zwi zku z zaj ciem wkładu, na który j wystawiono;
- 7) zatwierdzenie ugody zawartej przed mediatorem w wyniku prowadzenia mediacji na podstawie umowy o mediacj ;
- 8) wydanie za wiadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego;
- 9) uchylenie za wiadczenia europejskiego tytułu egzekucyjnego;
- 10) wydanie za wiadczenia o utracie lub ograniczeniu wykonalno ci tytułu egzekucyjnego opatrzonych za wiadczeniem europejskiego tytułu egzekucyjnego.

Art. 72 [Zarzuty dotycz ce nieruchomo ci] Opłat stał w kwocie 100 złotych pobiera si od:

- 1) zarzutów na opis i oszacowanie nieruchomo ci;
- 2) zarzutów przeciwko planowi podziału sumy uzyskanej z egzekucji oraz za alenia na postanowienie wydane w wyniku rozpoznania zarzutów;
- 3) wniosku o podział zło onej od depozytu s dowego sumy odszkodowania za wywłaszczon nieruchomo i wypłat odszkodowania;
- 4) wniosku o udzielenie przybicia nieruchomo ci lub innej rzeczy albo prawa, z których egzekucj prowadzi si według przepisów o egzekucji z nieruchomo ci; opłat t uiszcza si przed przys dzeniem własno ci;
- 5) wniosku o przeprowadzenie przez s d egzekucji czynno ci o charakterze maj tkowym, której inna osoba nie mo e wykona za dłu nika;
- 6) zatwierdzenia planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji, a tak e wprowadzenia do planu zmian lub uzupełnie .

Art. 73 [Zarz d przymusowy; egzekucja] Opłat stał w kwocie 1000 złotych pobiera si od wniosku o:

- 1) wszcz cie egzekucji przez zarz d przymusowy przedsi biorstwa lub gospodarstwa rolnego;
- 2) wszcz cie egzekucji przez sprzeda przedsi biorstwa lub gospodarstwa rolnego.

Dział 7. Wysoko opłat w post powaniu upadło ciowym, układowym i naprawczym.

Art. 74 [Ogłoszenie upadło ci] Opłat stał w kwocie 1000 złotych pobiera si od:

- 1) wniosku o ogłoszenie upadło ci;
- 2) wniosku zarz dcy zagranicznego w przedmiocie uznania zagranicznego post powania upadło ciowego.

Art. 75 [Post powanie upadło ciowe i naprawcze] Opłat stał w kwocie 200 złotych pobiera si od:

- 1) wniosku o wszcz cie post powania naprawczego;
- 2) wniosku o wszcz cie wtórnego post powania upadło ciowego;
- 3) za alenia na postanowienia wydane w post powaniu upadło ciowym i naprawczym;
- 4) sprzeciwu co do uznania lub odmowy uznania zgłoszonych wierzytelno ci.
- 5) ⁹⁾ (uchylony)

Art. 76 [Układ] Opłat stał w kwocie 100 złotych pobiera si od:

- 1) zarzutów przeciwko układowi i przeciwko planowi podziału;
- 2) wniosku o uchylenie lub zmian układu;

- 3) wniosku o uchylenie lub zmian orzeczenia o uznaniu zagranicznego post powania upadło ciowego;
- 4) wniosku w sprawie zakazu prowadzenia działalno ci gospodarczej.

Art. 76a [Opłata podstawowa] ¹⁰⁾ Od wniosku o ogłoszenie upadło ci osoby fizycznej nieprowadz cej działalno ci gospodarczej pobiera si opłat podstawow .

Dział 8. Opłaty kancelaryjne.

Art. 77 [Po wiadczenie odpisu]

1. Opłat od wniosku o wydanie na podstawie akt:

- 1) po wiadczonego odpisu, wypisu lub wyci gu,
- 2) odpisu orzeczenia ze stwierdzeniem prawomocno ci,
- 3) odpisu orzeczenia ze stwierdzeniem wykonalno ci,
- 4) za wiadczenia

- pobiera si w kwocie 6 złotych za ka d rozpocz t stronc wydanego dokumentu.

1a. ¹¹⁾ Opłat od wniosku o wydanie na podstawie akt zapisu d wi ku albo obrazu i d wi ku z przebiegu

posiedzenia pobiera si w wysoko ci 15 złotych za zapis.

2. Je eli dokument, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest sporz dzony w j zyku obcym albo zawiera tabele, pobiera si opłat w podwójnej wysoko ci.

3. Opłat , o której mowa w ust. 1, pobiera si od wniosku o odpis ksi gi wieczystej, o ile przepis szczególny nie stanowi inaczej.

Art. 78 [Wydanie kopii dokumentu] Opłat od wniosku o wydanie kopii dokumentu, znajduj cego si w aktach sprawy, pobiera si w kwocie 1 złote go za ka d rozpocz t stronc wydanego dokumentu.

Dział 9. Zwrot opłaty.

Art. 79 [Zwrot z urz du]

1. S d z urz du zwraca stronie:

1) cał uiszczon opłat od:

- a) pisma zwróconego wskutek braków formalnych,
- b) pisma odrzuconego lub cofni tego, je eli odrzucenie lub cofni cie nast piło przed wysłaniem odpisu pisma innym stronom, a w braku takich stron - przed wysłaniem zawiadomienia o terminie posiedzenia,
- c) za alenia na postanowienie w przedmiocie ukarania grzywn albo aresztem, zamiany grzywny na areszt albo w przedmiocie przymusowego sprowadzenia, je eli za alenie zostało uwzgl dnione w cało ci,
- d) za alenia na postanowienie o przyznaniu wynagrodzenia biegłemu lub tłumaczowi, je eli za alenie zostało uwzgl dnione w cało ci,
- e) apelacji, za alenia, skargi kasacyjnej w razie uwzgl dnienia rodka zaskar enia z powodu oczywistego naruszenia prawa i stwierdzenia tego naruszenia przez s d odwoławczy lub S d Najwy szy,
- f) skargi na orzeczenie referendarza s dowego, je eli została uwzgl dniona w sprawie, w której post powanie wszcz to z urz du, a w pozostałych sprawach tylko w razie uwzgl dnienia skargi z powodu oczywistego naruszenia prawa i stwierdzenia tego naruszenia przez s d,
- g) skargi o stwierdzenie niezgodno ci z prawem prawomocnego orzeczenia w razie jej uwzgl dnienia;

2) trzy czwarte uiszczonej opłaty od:

- a) pisma wszczynaj cego post powanie w pierwszej instancji, je eli w toku post powania s dowego zawarto ugod przed mediatorem,
- b) skargi kasacyjnej lub skargi o stwierdzenie niezgodno ci z prawem prawomocnego orzeczenia nieprzyj tej do rozpoznania przez S d Najwy szy,
- c) pozwu w post powaniu upominawczym, je eli uprawomocnił si nakaz zapłaty,
- d) pozwu w europejskim post powaniu nakazowym, je eli uprawomocnił si europejski nakaz zapłaty;

3) połow uiszczonej opłaty od:

- a) pisma cofni tego przed rozpocz cciem posiedzenia, na które sprawa została skierowana,
- b) pozwu o rozwód lub separacj w razie orzeczenia rozwodu lub separacji na zgodny wniosek stron bez orzekania o winie - po uprawomocnieniu si wyroku, z zastrze eniem art. 26 ust. 2,
- c) pisma wszczynaj cego post powanie w instancji, w której sprawa zako czyła si zawarciem ugody s dowej.

2. Poza wypadkami przewidzianymi w ust. 1 s d z urz du zwraca stronie cał uiszczon opłat od pozwu o rozwód lub separacj albo wniosku o separacj w razie cofni cia pozwu lub wniosku na skutek pojednania si stron w pierwszej instancji. W razie pojednania si stron przed zako czeniem post powania apelacyjnego, zwraca si połow uiszczonej opłaty od apelacji.

Art. 80 [Zwrot ró nicy]

1. S d z urz du zwraca stronie ró nic mi dzy opłat pobran od strony a opłat nale n .

2. Opłat zwraca s d, który j pobrał, a w przypadku gdy opłat pobierał notariusz - s d, który rozpoznawał wniosek.

Art. 81 [Przedawnienie roszczenia] Roszczenie strony o zwrot opłaty s dowej przedawnia si z upływem trzech lat, licz c od dnia powstania tego roszczenia.

Art. 82 [Zarz dzenie o zwrocie] Zwrot opłat, o którym mowa w niniejszym rozdziale, mo e równie zarz dzi przewodnicz cy lub referendarz s dowy.

Tytuł III. Wydatki.

Dział 1. Przepisy ogólne.

Art. 83 [Wydatki z urzędu]

1. Jeżeli przepisy ustawy przewidują obowiązek działania i dokonywania czynności połączonej z wydatkami z urzędu, sąd zarządzi wykonanie tej czynności, a kwotę potrzebną na ich pokrycie wykląda tymczasowo Skarb Państwa. Dotyczy to także dopuszczenia i przeprowadzenia przez sąd z urzędu dowodu niewskazanego przez stronę.
2. W orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113.

Art. 84 [Zwrot wydatków]

1. Sąd z urzędu zwraca stronie wszelkie należności z tytułu wydatków, stanowiące różnic między kosztami pobranymi od strony a kosztami należnymi.
2. Przepisy art. 80-82 stosuje się odpowiednio do zwrotu zaliczki.
3. Przepisy art. 5 ust. 3 stosuje się odpowiednio.

Dział 2. Należności wadków, biegłych, tłumaczy i stron w postępowaniu cywilnym.

Art. 85 [Wadek, zwrot kosztów podróży]

1. Wadekowi przysługuje zwrot kosztów podróży - z miejsca jego zamieszkania do miejsca wykonywania czynności sądowej na wezwanie sądu - w wysokości rzeczywiście poniesionych, racjonalnych i celowych kosztów przejazdu własnym samochodem lub innym odpowiednim rodzajem transportu.
2. Górny granicę należności, o których mowa w ust. 1, stanowi wysokość kosztów przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.
3. Według tych samych zasad wadekowi przysługuje zwrot kosztów noclegu oraz utrzymania w miejscu wykonywania czynności sądowej.
4. Wysokość kosztów, o których mowa w ust. 1 i 3, wadek powinien należycie wykazać.

Art. 86 [Wadek, zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu]

1. Wadekowi przysługuje zwrot zarobku lub dochodu utraconego z powodu stawiennictwa na wezwanie sądu.
2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód za każdy dzień udziału w czynnościach sądowych przysługuje wadkowi w wysokości jego przeciętnego dziennego zarobku lub dochodu. W przypadku wadka pozostającego w stosunku pracy przeciętny dzienny utracony zarobek oblicza się według zasad obowiązujących przy ustalaniu należności pracownikowi ekwiwalentu pieniężnego za urlop.
3. Górny granicę należności, o których mowa w ust. 2, stanowi równowartość 4,6% kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość, ustalona według odrębnych zasad, określa ustawa budżetowa. W przypadku gdy ogłoszenie ustawy budżetowej nastąpi po dniu 1 stycznia roku, którego dotyczy ustawa budżetowa, podstawę obliczenia należności za okres od 1 stycznia do dnia ogłoszenia ustawy budżetowej stanowi kwota bazowa w wysokości obowiązującej w grudniu roku poprzedniego.
4. Utratę zarobku lub dochodu, o których mowa w ust. 1, oraz ich wysokość wadek powinien należycie wykazać.

Art. 87 [Prawo do udania zwrotu]

1. Prawo do udania należności przewidzianych w art. 85 i 86 służy osobie wezwanej w charakterze wadka, jeżeli się stawiła, choćby nie została przesłuchana.
2. W wypadku gdy osoba uprawniona do otrzymania należności przewidzianych w art. 85 i 86 zostanie wezwana w charakterze wadka w kilku sprawach na ten sam dzień, przysługują jej te należności tylko raz.
3. Wadekowi, który zgłosił się bez wezwania sądu, należności przewidziane w art. 85 i 86 mogą być przyznane tylko w wypadku, jeżeli został przesłuchany przez sąd.

Art. 88 [Osoba towarzysząca, zwrot kosztów podróży, utraconego zarobku] Przepisy art. 85-87 stosuje się odpowiednio do osoby towarzyszącej wadekowi, jeżeli wadek nie mógł stawić się na wezwanie sądu bez opieki tej osoby.

Art. 88a [Wadek zatrudniony w organie władzy publicznej, prawo do zwrotu należności] Przepisów art. 85-87 nie stosuje się do wadka zatrudnionego w organie władzy publicznej, jeżeli powołany został do zeznawania w związku z tym zatrudnieniem. W tym przypadku wadekowi służy prawo do należności na zasadach określonych w przepisach regulujących wysokość i warunki ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

Art. 89 [Biegły, wynagrodzenie za wykonanie prac, zwrot kosztów]

1. Biegłemu powołanemu przez sąd przysługuje wynagrodzenie za wykonanie prac oraz zwrot poniesionych przez niego wydatków niezbędnych dla wydania opinii.
2. Wysokość wynagrodzenia biegłego za wykonanie prac ustala się, uwzględniając wymagane kwalifikacje, potrzebny do wydania opinii czas i nakład pracy, a wysokość wydatków, o których mowa w ust. 1 - na podstawie złożonego rachunku.
3. Wynagrodzenie biegłych oblicza się według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy albo według taryfy zryczałtowanej określonej dla poszczególnych kategorii biegłych ze względu na dziedzinę, w której są oni specjalistami. Podstawę obliczenia stawki wynagrodzenia za godzinę pracy i taryfy zryczałtowanej stanowi ułamek kwoty bazowej dla osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, której wysokość określa ustawa budżetowa.
4. Wynagrodzenie biegłego będącego podatnikiem obowiązującym do rozliczenia podatku od towarów i usług podwyższa się o kwotę podatku od towarów i usług, określonego zgodnie ze stawką tego podatku obowiązującą w dniu orzekania o tym wynagrodzeniu.
5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, stawki wynagrodzenia biegłych za wykonanie prac oraz taryfy zryczałtowane, o których mowa w ust. 3, mając na uwadze nakład pracy i kwalifikacje biegłego oraz poziom wynagrodzeń uzyskiwanych przez pracowników wykonujących podobne zawody, stopień złożoności problemu będącego przedmiotem opinii oraz warunki, w jakich opracowano opinię, a także sposób

dokumentowania wydatków niezbdnych dla wydania opinii.

Art. 90 [Biegły, tłumacz, zwrot kosztów podróży] Do biegłego i tłumacza powołanych przez s d stosuje si odpowiednio art. 85. Dotyczy to równie sytuacji, gdy s d nie skorzystał z usług takiego biegłego lub tłumacza.

Art. 90a [Biegły, tłumacz, zwrot utraconego zarobku lub dochodu]

1. Biegłemu lub tłumaczowi wezwanemu przez s d, w razie nieskorzystania z jego usług, przysługuje zwrot utraconego zarobku lub dochodu.

2. Wynagrodzenie za utracony zarobek lub dochód przyznaje si biegłemu lub tłumaczowi, uwzgl dniaj c ich kwalifikacje i czas zużyty w zwi zku z wezwaniem. Przepisy art. 86 ust. 3 i 4 stosuje si odpowiednio.

Art. 90b [Biegły, tłumacz, zwrot kosztów podróży, noclegu, utrzymania w razie wezwania w kilku sprawach] W razie wezwania biegłego lub tłumacza do s du w kilku sprawach na ten sam dzie , zwrot kosztów podróży, noclegu, utrzymania w miejscu wykonywania czynno ci s dowej, utraconego zarobku lub dochodu z powodu stawiennictwa na wezwanie s du, przysługuje im tylko raz.

Art. 91 [Nale no ci dla strony] W wypadku gdy obowi zuj ce przepisy przewiduj przyznanie stronie nale no ci w zwi zku z jej udziałem w post powaniu s dowym, nale no ci te przyznaje si stronie w wysoko ci przewidzianej dla wiadków.

Art. 92 [Wniosek o zwrot]

1. Zwrot wydatków, utraconego zarobku lub dochodu, wynagrodzenia i kosztów podróży przyznaje si na wniosek wiadka, biegłego lub tłumacza zło ony na pi mie lub ustnie do protokołu rozprawy.

2. Wniosek o przyznanie nale no ci, o których mowa w ust. 1, składa si ustnie do protokołu lub na pi mie, w terminie 3 dni od dnia zako czenia czynno ci z udziałem osoby uprawnionej do tych nale no ci, a w przypadku osoby, o której mowa w art. 88 - z udziałem wiadka, któremu ona towarzyszyła.

3. Roszczenie o zwrot nale no ci, o których mowa w ust. 1, przedawnia si z upływem lat trzech, licz c od dnia powstania tego roszczenia.

4. Wiadek, biegły lub tłumacz powinni by pouczeni o prawie i sposobie zgłoszenia wniosku o zwrot nale no ci oraz o skutkach niezachowania terminu wskazanego w ust. 2.

Art. 93 [Organ przyznaj cy nale no ci]

1. Nale no ci wiadków, biegłych, tłumaczy i stron przyznaje i ustala s d lub referendarz s dowy.

2. Przyznan nale no nale y wypłaci niezwłocznie. W wypadku niemo no ci niezwłocznej wypłaty nale no przekazuje si przekazem pocztowym lub przelewem bankowym bez obci ania wiadka, biegłego lub tłumacza opłat pocztow lub kosztami przelewu.

Tytuł IV. Zwolnienie od kosztów s dowych.

Art. 94 [Skarb Pa stwa] Skarb Pa stwa nie ma obwi zku uiszczania opłat.

Art. 95 [Zwolnienia przedmiotowe od opłat]

1. Nie pobiera si opłat od wniosku:

- 1) o udzielenie zabezpieczenia, zgłoszonego w pi mie rozpoczynaj cym post powanie;
- 2) o przy cie o wiadczenia o uznaniu dziecka, o nadanie dziecku nazwiska, o przysposobienie dziecka, o odebranie osoby podlegaj cej władzy rodzicielskiej lub pozostaj cej pod opiek oraz o umieszczenie dziecka w rodzinie zast pczej lub rodzinnym domu dziecka;
- 3) o przesłuchanie wiadka testamentu ustnego, o otwarciu i ogłoszeniu testamentu oraz o zwolnienie z obwi zków wykonawcy testamentu;
- 4) b d czego podstaw wszcz cia przez s d post powania z urz du, a tak e od pism składanych s dowi opieku czemu w wykonaniu obwi zku wynikaj cego z ustawy albo nało onego przez ten s d;
- 5) o odtworzenie zaginionych lub zniszczonych akt;
- 6) o wpis w ksi dze wieczystej prawa własno ci uzyskanego na podstawie przekształcenia, o którym mowa w art. 1 ust. 1a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przekształceniu prawa u ytkowania wieczystego w prawo własno ci nieruchomości (Dz.U. z 2012 r. poz. 83);
- 7) o wpis do Krajowego Rejestru S dowego organizacji społecznych oraz ko ciotów i zwi zków wyznaniowych ubiegaj cych si o status organizacji po ytku publicznego.

1a. Nie pobiera si opłat od pozwu o odszkodowanie, o którym mowa w art. 6 ustawy z dnia 22 listopada 2002 r. o wyrównywaniu strat majątkowych wynikaj cych z ograniczenia w czasie stanu nadzwyczajnego wolno ci i praw człowieka i obywatela (Dz.U. Nr 233, poz. 1955).

2. Nie pobiera si opłat od:

- 1) za alenia na postanowienie s du, którego przedmiotem jest odmowa zwolnienia od kosztów s dowych lub cofni cie takiego zwolnienia oraz odmowa ustanowienia adwokata lub radcy prawnego lub ich odwołanie;
- 2) za alenia na postanowienie s du dotycz ce wysoko ci opłaty albo wysoko ci wydatków;
- 3) skargi na orzeczenie referendarza s dowego w przedmiocie zwolnienia od kosztów s dowych;
- 4) skargi na orzeczenie referendarza s dowego w przedmiocie odmowy ustanowienia adwokata lub radcy prawnego.

3. Nie pobiera si opłat od wniosku, za alenia i apelacji nieletniego w post powaniu w sprawach nieletnich.

4. Nie pobiera si opłat od skargi na orzeczenie referendarza s dowego i za alenia w elektronicznym post powaniu upominawczym.

Art. 96 [Zwolnienia podmiotowe od kosztów]

1. Nie maj obwi zku uiszczenia kosztów s dowych:

- 1) strona dochodz ca ustalenia ojcostwa lub macierzy stwa oraz roszcze z tym zwi zanych;
- 2) strona dochodz ca roszcze alimentacyjnych oraz strona pozwana w sprawie o obni enie alimentów;
- 3) strona wnosz ca o uznanie postanowie umownych za niedozwolone;
- 4) pracownik wnosz cy powództwo lub strona wnosz ca odwołanie do s du pracy i ubezpiecze społecznych, z zastrze eniem art. 35 i 36;
- 5) kurator wyznaczony przez s d orzekaj cy lub s d opieku czy dla danej sprawy;
- 6) prokurator, Rzecznik Praw Obywatelskich, Rzecznik Praw Dziecka i Rzecznik Praw Pacjenta;

- 7) powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów w sprawach dotyczących praktyk ograniczających konkurencję oraz praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów;
- 8) inspektor pracy oraz związki zawodowe w sprawach z zakresu prawa pracy;
- 9) strona w sprawach związanych z ochroną zdrowia psychicznego;
- 9a) osoba ubezwłasnowolniona w sprawach o uchylenie lub zmianę ubezwłasnowolnienia;
- 10) strona, która została zwolniona od kosztów sądowych przez sąd w zakresie przyznanego jej zwolnienia;
- 11) powiatowy (miejski) rzecznik konsumentów w sprawach dotyczących ochrony indywidualnych interesów konsumenta;
- 12) strona dochodząca naprawienia szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego, o których mowa w dziale VIII ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. - Prawo geologiczne i górnicze (Dz.U. z 2014 r. poz. 613, 587 i 850).
2. Za kuratora wydatki ponosi tymczasowo strona, dla której kurator został ustanowiony, a gdyby to nie było możliwe - strona, która swym wnioskiem lub swym czynnościami spowodowała ustanowienie kuratora, chyba że przepis szczególny stanowi inaczej.
3. W pozostałych wypadkach, o których mowa w ust. 1, za stronę zwolnioną od kosztów sądowych wydatki ponosi tymczasowo Skarb Państwa.
4. W wypadku gdy powództwo o ustalenie ojcostwa okaże się oczywście bezzasadne, sąd w orzeczeniu może tymczasowo powołać w sprawie mojej obcię powoda nieuiszczonymi kosztami sądowymi, biorąc pod uwagę wszystkie okoliczności sprawy.

Art. 97 [Roszczenia pracownicze] W toku postępowania w sprawach z zakresu prawa pracy o roszczenia pracownika wydatki obciążają pracownika ponosi tymczasowo Skarb Państwa. Sąd pracy w orzeczeniu może tymczasowo powołać w sprawie mojej obcię powoda o tych wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113, z tym że obciążenie pracownika tymi wydatkami może nastąpić w wypadkach szczególnie uzasadnionych.

Art. 98 [Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych] W toku postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wydatki ponosi Skarb Państwa.

Art. 98a [Opłaty] W postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy z dnia 22 listopada 2013 r. o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzających zagrożenie życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób (Dz.U. z 2014 r. poz. 24) nie pobiera się opłat, a wydatki ponosi Skarb Państwa.

Art. 99 [Zaalenie na zarządzenie] Nie pobiera się opłat sądowych, a uiszczonych opłat zwraca się, jeżeli za alenie, wniesione na zarządzenie przewodniczącego o zwrocie pisma albo na postanowienie sądu o odrzuceniu wniosku zaskarżenia, sąd uzna za oczywście uzasadnione.

Art. 100 [Strona w całości zwolniona od kosztów]

1. Strona w całości zwolniona od kosztów sądowych z mocy ustawy nie uiszcza opłat sądowych i nie ponosi wydatków, które obciążają tymczasowo Skarb Państwa.

2. Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w całości. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 101 [Zwolnienie częściowe]

1. Sąd może zwolnić stronę od kosztów sądowych w części, jeżeli strona jest w stanie ponieść tylko część tych kosztów.

2. Częściowe zwolnienie od tych kosztów może polegać na zwolnieniu od poniesienia albo ułamkowej lub procentowej ich części, albo określonej ich kwoty, albo niektórych opłat lub wydatków. Może też polegać na przyznaniu zwolnienia co do pewnej części roszczenia lub co do niektórych roszczeń dochodzonych łącznie; roszczenia te lub ich części sąd oznacza w postanowieniu o przyznaniu częściowego zwolnienia od kosztów sądowych.

3. Strona częściowo zwolniona od kosztów sądowych obowiązana jest uiścić opłaty oraz ponieść wydatki w takiej wysokości, jaka jest objęta zwolnieniem przyznanym przez sąd. Przepis art. 100 ust. 1 stosuje się odpowiednio.

Art. 102 [Wniosek o zwolnienie]

1. Zwolnienia od kosztów sądowych może się domagać osoba fizyczna, jeżeli zło wywołane wadliwym, z którego wynika, że nie jest w stanie ich ponieść bez uszczerbku utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny.

2. Do wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych powinno być dołączone o wiadczenie obejmujące szczegółowe dane o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów. O wiadczenie sporządza się według ustalonego wzoru. Jeżeli o wiadczenie nie zostało złożone albo nie zawiera wszystkich wymaganych danych, stosuje się art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2014 r. poz. 101, z późn. zm.¹²⁾).

3. Sąd może odebrać od osoby ubiegającej się o zwolnienie od kosztów sądowych przyrzeczenie o treści: "wiadomy znaczenia moich słów i odpowiedzialności przed prawem zapewniam, że zło one przeze mnie o wiadczenie o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania jest prawdziwe i rzetelne". Przed odebraniem przyrzeczenia należy pouczyć osobę ubiegającą się o zwolnienie od kosztów sądowych o treści art. 111.

4. Wniosek o zwolnienie od kosztów strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego złożony bez dołączenia o wiadczenia, o którym mowa w ust. 2, przewodniczący zwraca bez wzywania o uzupełnienie braków formalnych wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych.

Art. 103 [Zwolnienie osoby prawnej] Sąd może przyznać zwolnienie od kosztów sądowych osobie prawnej lub jednostce organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, jeżeli wykazała, że nie ma dostatecznych środków na ich uiszczenie.

Art. 104 [Zwolnienie organizacji społecznych]

1. Nie mają obowiązku uiszczania opłat organizacje pożytku publicznego działające na podstawie przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, z wyjątkiem spraw dotyczących prowadzonej przez te organizacje działalności gospodarczej, stowarzyszenia ogrodowe w rozumieniu ustawy z dnia 13 grudnia 2013 r. o rodzinnych ogrodach działkowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 40), a także organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r. Nr 234, poz. 1536, z późn. zm.¹³⁾) w sprawach dotyczących realizacji zleconego zadania publicznego na podstawie przepisów o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

2. Innym organizacjom społecznym, których zadanie nie polega na prowadzeniu działalności gospodarczej, s d mo e przyzna zwolnienie od kosztów s dowych w ich własnych sprawach prowadzonych w zwi zku z działalno ci społeczn , naukow , o wiatow , kulturaln , sportow , dobroczynn , samopomocow , w zakresie ochrony konsumenta, ochrony rodowiska i opieki społecznej. Przyznaj c zwolnienie od kosztów s dowych, s d uwzgl dnia przede wszystkim statutowe cele działalno ci danej organizacji i mo liwo ci oraz potrzeby realizacji tych celów na drodze post powania cywilnego.

Art. 104a [Wył czenie stosowania] ¹⁴⁾W elektronicznym post powaniu upominawczym oraz do zło enia wniosku o wpis do Krajowego Rejestru S dowego spółki, której umowa została zawarta przy wykorzystaniu wzorca umowy udost pnionego w systemie teleinformatycznym, przepisów art. 96 ust. 1 pkt 10, art. 100-103, art. 104 ust. 2 i art. 105 nie stosuje si .

Art. 105 [Forma wniosku]

1. Wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów s dowych nale y zgłosi na pi mie lub ustnie do protokołu w s dzie, w którym sprawa ma by wytoczona lub ju si toczy. W razie zło enia wniosku ustnie do protokołu, o wiadczenie, o którym mowa w art. 102 ust. 2, mo e by zło one tak e do protokołu.
2. Osoba fizyczna, która nie ma miejsca zamieszkania w siedzibie tego s du, mo e zło y wniosek o przyznanie zwolnienia od kosztów s dowych w s dzie rejonowym wła ciwym ze wzgl du na miejsce swego zamieszkania. S d przesyła niezwłocznie ten wniosek wła ciwemu s dowi.

Art. 106 [Zwolnienie w post powaniu wieczystoksi gowym]

1. Zwolnienie od kosztów s dowych w post powaniu wieczystoksi gowym mo e nast pi wył czenie przed zło eniem wniosku o wpis do ksi gi wieczystej.
2. Je eli wniosek o dokonanie wpisu do ksi gi wieczystej ma by zamieszczony w akcie notarialnym, zwolnienie od kosztów s dowych mo e nast pi wył czenie przed zawarciem tego aktu notarialnego.
3. Wniosek o dokonanie wpisu do ksi gi wieczystej powinien by zło ony w terminie 3 miesi cy od dor czenia postanowienia o zwolnieniu od kosztów s dowych, pod rygorem upadku zwolnienia.
4. Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje si , je eli obowi zek poniesienia kosztów s dowych powstał po wydaniu orzeczenia, w post powaniu wieczystoksi gowym.

Art. 107 [Oddalenie wniosku]

1. W razie oddalenia wniosku o zwolnienie od kosztów s dowych strona nie mo e ponownie domaga si zwolnienia powołuj c si na te same okoliczno ci, które stanowiły uzasadnienie oddalonego wniosku.
2. Ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów s dowych, oparty na tych samych okoliczno ciach, podlega odrzuceniu. Na odrzucenie wniosku nie przysługuje za alenie.

Art. 108 [Obowi zek zwrotu kosztów procesu] Zwolnienie od kosztów s dowych nie zwalnia strony od obowi zku zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi.

Art. 109 [W tpliwo ci s du co do stanu maj tkowego]

1. S d mo e zarz dzi stosowne dochodzenie, je eli na podstawie okoliczno ci sprawy lub o wiadcze strony przeciwnej powzi ł w tpliwo ci co do rzeczywistego stanu maj tkowego strony domagaj cej si zwolnienia od kosztów s dowych lub z niego korzystaj cej.
2. S d odmawia zwolnienia od kosztów s dowych stronie w razie oczywistej bezzasadno ci dochodzonego roszczenia lub obrony praw.

Art. 110 [Cofni cie zwolnienia przez s d] S d cofa zwolnienie od kosztów s dowych, je eli okazało si , e okoliczno ci, na podstawie których je przyznano, nie istniały lub przestały istnie . W obu wypadkach strona obowi zana jest ui ci wszystkie przepisane opłaty oraz zwróci wydatki, jednak e w drugim wypadku s d mo e obci y stron tym obowi zkiem tak e cz ciowo, stosownie do zmiany, jaka nast piła w jej stosunkach. W takim wypadku stosuje si przepis art. 111.

Art. 111 [Grzywna]

1. Stron , która uzyskała zwolnienie od kosztów s dowych na podstawie wiadomego podania nieprawdziwych okoliczno ci, s d, cofaj c zwolnienie, skazuje na grzywn w wysoko ci do 1000 złotych. Niezale nie od obowi zku uiszczenia grzywny strona powinna ui ci wszystkie przepisane opłaty i pokry obci aj ce j wydatki.
2. Osob , która ponownie zgłosiła wniosek o zwolnienie od kosztów s dowych, wiadomie podaj c nieprawdziwe okoliczno ci o stanie rodzinnym, majtku, dochodach i ródłach utrzymania, s d, odrzucaj c wniosek, skazuje na grzywn w wysoko ci do 2000 złotych.

Art. 111a [Dor czenie postanowienia] Postanowienie o odmowie zwolnienia od kosztów s dowych lub o cofni ciu takiego zwolnienia dor cza si tylko stronie, która zło yła wniosek o zwolnienie od kosztów.

Art. 112 [Wniosek o zwolnienie od kosztów s dowych]

1. Zgłoszenie wniosku o zwolnienie od kosztów s dowych oraz wniesienie rodku odwoławczego od postanowienia o odmowie zwolnienia od kosztów s dowych nie wstrzymuje biegu tocz cego si post powania, chyba e chodzi o zwolnienie powoda od kosztów s dowych na skutek wniosku zgłoszonego w pozwie lub przed wytoczeniem powództwa.
2. Je eli wniosek o zwolnienie od kosztów s dowych zgłoszony przed upływem terminu do opłacenia pisma został prawomocnie oddalony, przewodnicz cy zwoła stron do opłacenia zło onego pisma, na podstawie art. 130 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks post powania cywilnego.
3. Przepisu ust. 2 nie stosuje si , je eli pismo podlegaj ce opłacie w wysoko ci stałej lub stosunkowej obliczonej od wskazanej przez stron warto ci przedmiotu sporu lub warto ci przedmiotu zaskar enia, zostało wniesione przez adwokata, radc prawnego lub rzecznika patentowego. W takim przypadku, je eli wniosek o zwolnienie od kosztów s dowych zło ony przed upływem terminu do opłacenia pisma został oddalony, tygodniowy termin do opłacenia pisma biegnie od dnia dor czenia stronie postanowienia, a gdy postanowienie zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia. Je eli jednak o zwolnieniu od kosztów s dowych orzekał s d pierwszej instancji, a strona wniosła za alenie w przepisany terminie, termin do opłacenia pisma biegnie od dnia dor czenia stronie postanowienia oddalaj cego za alenie, a je eli postanowienie s du drugiej instancji zostało wydane na posiedzeniu jawnym - od dnia jego ogłoszenia.
4. Ponowny wniosek o zwolnienie od kosztów s dowych, oparty na tych samych okoliczno ciach, nie ma wpływu na bieg terminu do opłacenia pisma.

Art. 113 [Obciążenie przeciwnika kosztami]

1. Kosztami są dowymi, których stroną nie miała obowiązków uciążliwych lub których nie miał obowiązków uciążliwych kurator albo prokurator, są dowymi w orzeczeniu kościelnym spraw w instancji obciążliwych przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu.

2. Koszty nieobciążliwej części przeciwnika są dowymi w orzeczeniu kościelnym spraw w instancji nakazuje uciążliwym z roszczenia zasądzonego na rzecz:

- 1) strony, której czynno spowodowała ich powstanie;
- 2) strony zastępczo przez kuratora lub
- 3) osoby, na której rzecz prokurator wytoczył powództwo lub zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania.

3. Koszty są dowymi, których nie miał obowiązków uciążliwych kurator, są dowymi może nakazać uciążliwym z innego majątku strony zastępczo przez kuratora.

4. W wypadkach szczególnie uzasadnionych są dowymi może odstąpić od przewidzianego w ust. 2 i 3 obciążenia kosztami.

5. Przepisu ust. 2 nie stosuje się do opłat, których nie miał obowiązków uciążliwych Skarbu Państwa.

Art. 114 [Ustawowe prawo zastawu] W wypadkach uregulowanych w art. 113 ust. 2 i 3 Skarbowi Państwa przysługuje na zasądzonym roszczeniu ustawowe prawo zastawu.

Art. 115 [Postępowanie egzekucyjne] Należno Skarbu Państwa z tytułu kosztów są dowymi obciążliwych przeciwnika strony podlega zaspokojeniu w postępowaniu egzekucyjnym lub upadłościovym w tej samej kolejności i w tych samych granicach, co należno tej strony z tytułu zasądzonego na jej rzecz zwrotu kosztów procesu.

Art. 116 [Przedawnienie roszczeń Skarbu Państwa] Roszczenie Skarbu Państwa o uiszczenie kosztów są dowymi przedawnia się z upływem trzech lat, licząc od dnia, w którym nastąpiło prawomocne zakończenie sprawy.

Art. 117 [Ugoda między stronami] Strony mogą w ugodzie są dowymi ustalić, którą z nich i w jakiej części mają obciążliwą nieuiszczone koszty są dowymi. Jeżeli ugoda nie stanowi inaczej, w sprawie zakończonej ugodą koszty, o których mowa w art. 113 ust. 1, ponoszą obie strony w równych częściach. Przepisy art. 113 ust. 2-5 stosuje się odpowiednio.

Art. 118 [Uprawnienie referendarza są dowego] Czynności w zakresie zwalniania od kosztów są dowymi, przewidziane w ustawie, może wykonywać referendarz są dowy.

Tytuł V. Wykonanie orzeczeń w zakresie należności są dowych.

Art. 119 [Przyczyny umorzenia; odroczenie należności] Zapłata należności Skarbu Państwa z tytułu nieuiszczonych kosztów są dowych oraz grzywien orzeczonych w postępowaniu cywilnym, zwanych dalej "należnościami są dowymi", może być rozłożona na raty albo umorzona, jeżeli natychmiastowe ich uciążliwoci byłyby połączone z niewspółmiernymi trudnościami lub groziłyby dłużnikowi zbyt uciążliwymi skutkami.

Art. 120 [Rozłożenie na raty]

1. Zapłata należności są dowych może być na wniosek dłużnika rozłożona na raty lub odroczone na okres do dwóch lat, a w wyjątkowych wypadkach na okres do trzech lat. Niezapłacenie którejkolwiek raty w terminie powoduje natychmiastowe wymagalno pozostałej części należności.

2. Rozłożenie na raty lub odroczenie terminu zapłaty może być cofnięte w razie stwierdzenia, że nie istnieją okoliczności, które je uzasadniają.

3. Zapłata sumy nie więcej niż trzykrotna wysokość opłaty podstawowej nie może być rozłożona na raty.

Art. 121 [Umorzenie na wniosek] Należności są dowymi mogą być umorzone na wniosek dłużnika w całości albo w części, jeżeli wykazał on, że ze względu na swoją sytuację rodzinną, majątkową i wysokość dochodów nie jest w stanie ich uciążliwoci, a uciążliwoci należności mogą być uciążliwoci wyjątkowo uciążliwoci skutki dla niego lub jego rodziny. Do wniosku dłużnik powinien dołączyć oświadczenie, o którym mowa w art. 102 ust. 2.

Art. 122 [Umorzenie z urzędu] Należności są dowymi mogą być umorzone w całości albo w części z urzędu, jeżeli ich egzekucja okazała się bezskuteczna, a ponowne jej wszczęcie w późniejszym czasie byłoby bezcelowe.

Art. 123 [Uprawnienia prezesa są dowego] O rozłożeniu na raty lub umorzeniu należności są dowymi orzeczonych w postępowaniu przed sądami powszechnymi oraz przed Sędzią Najwyższym rozstrzyga ostatecznie prezes są dowego właściwego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji. Uprawnienia te przysługują również kierownikowi ośrodka zamiejscowego są dowego lub przewodniczącemu wydziału zamiejscowego są dowego.

Art. 124 [Rozpoznanie wniosku]

1. Wnioski o rozłożenie na raty lub umorzenie należności są dowymi wnoszą się do prezesa są dowego właściwego do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji.

2. Po rozpoznaniu wniosku o rozłożenie na raty lub umorzenie należności są dowymi, albo w razie wystąpienia okoliczności dających podstawę do wszczęcia postępowania o umorzenie należności są dowymi z urzędu, prezes są dowego wydaje stosowne zarządzenie.

Art. 125 [Zastępczo] Czynności w sprawach odroczenia lub rozłożenia na raty należności są dowymi może - na zarządzenie prezesa są dowego rejonowego lub okręgowego - wykonywać referendarz są dowy. Na zarządzenie referendarza przysługuje skarga do są dowego.

Tytuł VI. Zmiany w przepisach obowiązujących.

Art. 126 (pomini ty)
Art. 127 (pomini ty)
Art. 128 (pomini ty)
Art. 129 (pomini ty)
Art. 130 (pomini ty)
Art. 131 (pomini ty)
Art. 132 (pomini ty)
Art. 133 (pomini ty)
Art. 134 (pomini ty)
Art. 135 (pomini ty)
Art. 136 (pomini ty)
Art. 137 (pomini ty)
Art. 138 (pomini ty)
Art. 139 (pomini ty)
Art. 140 (pomini ty)
Art. 141 (pomini ty)
Art. 142 (pomini ty)
Art. 143 (pomini ty)
Art. 144 (pomini ty)
Art. 145 (pomini ty)
Art. 146 (pomini ty)
Art. 147 (pomini ty)

Tytuł VII. Przepisy przejściowe i końcowe.

Art. 148 [Obowiązywanie przepisów wykonawczych]

1. Jeżeli obowiązują te przepisy powołują się na przepisy ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych albo odsyłają ogólnie do tych przepisów, stosuje się odpowiednie przepisy niniejszej ustawy.
2. Do czasu wydania przepisów wykonawczych na podstawie ustawy zachowują moc przepisy wydane przed wejściem w życie ustawy.

Art. 149 [Sprawy w toku]

1. W sprawach wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy stosuje się, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji, dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych.
2. W sprawach egzekucyjnych wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy dotychczasowe przepisy o kosztach sądowych stosuje się aż do zakończenia postępowania.

Art. 150 [Derogacja] Traci moc ustawa z dnia 13 czerwca 1967 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U. z 2002 r. Nr 9, poz. 88, z późn. zm.¹⁵).

Art. 151 [Wejście w życie] Ustawa wchodzi w życie po upływie sześciu miesięcy od dnia ogłoszenia¹⁶.

1) Obecnie: Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, stosownie do art. 2-4 ustawy z dnia 29.12.2005 r. o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji (Dz.U. Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 51, poz. 377 i Nr 220, poz. 1600), która weszła w życie z dniem 14.01.2006 r.

2) Utracił moc z dniem 24.12.2008 r. w zakresie, w jakim stanowi, że w postępowaniu uproszczonym pobiera się od apelacji opłat stałą, liczoną jak od pozwu od wartości przedmiotu sporu lub wartości przedmiotu umowy, niezależnie od wartości przedmiotu zaskarżenia w apelacji, zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 16.12.2008 r. sygn. akt P 17/07 (Dz.U. Nr 228, poz. 1524).

3) Art. 24 ust. 1 pkt 2a dodany ustawą z dnia 5.12.2014 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 2), która wchodzi w życie 10.01.2015 r.

4) Art. 24 ust. 1 pkt 2b dodany ustawą z dnia 5.12.2014 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 2), która wchodzi w życie 10.01.2015 r.

5) Art. 24 ust. 1 pkt 2c dodany ustawą z dnia 5.12.2014 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 2), która wchodzi w życie 10.01.2015 r.

1) Obecnie: Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, stosownie do art. 2-4 ustawy z dnia 29.12.2005 r. o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji (Dz.U. Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 51, poz. 377 i Nr 220, poz. 1600), która weszła w życie z dniem 14.01.2006 r.

1) Obecnie: Prezesa Urzędu Komunikacji Elektronicznej, stosownie do art. 2-4 ustawy z dnia 29.12.2005 r. o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji (Dz.U. Nr 267, poz. 2258 oraz z 2006 r. Nr 51, poz. 377 i Nr 220, poz. 1600), która weszła w życie z dniem 14.01.2006 r.

6) Z dniem 28.04.2014 r. na podstawie wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 15.04.2014 r. sygn. akt SK 12/13 (Dz.U. z 2014 r. poz. 545).

7) Art. 52 oznaczenie ust. 1 i ust. 2 dodane ustawą z dnia 28.11.2014 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 4), która wchodzi w życie

15.01.2015 r.

- 8) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2006 r. Nr 94, poz. 658 i Nr 121, poz. 843, z 2007 r. Nr 99, poz. 662 i Nr 181, poz. 1293, z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 oraz z 2010 r. Nr 152, poz. 1016.
- 9) Art. 75 pkt 5 uchylony ustaw z dnia 29.08.2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1306), która wchodzi w życie 31.12.2014 r.
- 10) Art. 76a dodany ustaw z dnia 29.08.2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1306), która wchodzi w życie 31.12.2014 r.
- 11) Art. 77 ust. 1a dodany ustaw z dnia 29.08.2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 1296), która wchodzi w życie 27.10.2014 r.
- 12) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2014 r. poz. 293, 379, 435, 567, 616 i 945.
- 13) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2011 r. Nr 112, poz. 654, Nr 149, poz. 887, Nr 205, poz. 1211, Nr 208, poz. 1241, Nr 209, poz. 1244 i Nr 232, poz. 1378 oraz z 2014 r. poz. 223 i 498.
- 14) Art. 104a w brzmieniu ustawy z dnia 28.11.2014 r. (Dz.U. z 2015 r. poz. 4), która wchodzi w życie 15.01.2015 r.
- 15) Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz.U. z 2002 r. Nr 233, poz. 1955, z 2003 r. Nr 45, poz. 391, Nr 96, poz. 874 i Nr 139, poz. 1323, z 2004 r. Nr 210, poz. 2135 oraz z 2005 r. Nr 68, poz. 609.
- 16) Ustawa została ogłoszona w dniu 1.09.2005 r.